

Posudek DP Heleny Petákové *Řečtina jako zdroj obohacení české slovní zásoby*

Helena Petáková si za téma své DP zvolila grecismy v české slovní zásobě, téma dosti obtížně uchopitelné a v češtině dosud komplexně nezpracované. K práci přistoupila značně samostatně, ovšem absence korigujícího pohledu se projevila v jisté nevyváženosti práce a v některých chybách při klasifikaci lexikálních grecismů.

Po první kapitole, která pojednává o přejímání slov obecně, se autorka věnuje přejímání řeckých slov v jednotlivých obdobích vývoje češtiny a poté i poněkud nad rámec zadání práce recepci řecké kultury v „klíčových momentech novověkých dějin“, totiž v humanismu, baroku a národním obrození. I když pomineme, že jde o exkurz, který úplně nekoresponduje s názvem práce, vidím zde první větší disproporci – jednak je otázka, proč si autorka vybírá právě tato období, když i předtím je recepce řecké kultury patrná (např. Alexandreida, Trojánská kronika), jednak je až neúměrná pozornost věnována Šafaříkovi a Kollárovi, zatímco humanistické období je pojato výrazně stručněji (mimořádně, citát připisovaný Vodňanskému patří ve skutečnosti Viktorinu Kornelovi ze Všehrd). Jisté nesrovnalosti se ukazují i v dalších částech věnovaných přímo grecismům v české slovní zásobě. Výhrady lze mít ke stylistické klasifikaci grecismů v tetrachotomickém členění *spisovné – odborné – archaické a knižní – obecné*. Na s. 43 je jako grecismus uvedeno slovo *lotr*, které – pokud vím – nikdo z řečtiny nevykládá. Oprávněný předpoklad, že slova *kdoule* či *kád'* jsou přímé výpůjčky z řečtiny do psl. (s. 35), je v určitém rozporu s pochybnostmi, že řecké výpůjčky lze v psl. identifikovat (s. 15, kde se váhavě rozebírá pouze slovo *velbloud*). Předpona *arci-* není počestěná, nýbrž středolatinšská podoba ř. *archi-* (s. 20).

Samotná textová část práce je dosti krátká (méně než 50 stran), důležitou součástí práce je však soupis slov řeckého původu, který uvádí informace o jejich cestě do češtiny a o tom, zda jde o slova novější či umělá. To je samozřejmě úkol velmi náročný, v němž se nelze vyhnout chybám. Základním problémem je již samotné vymezení lexikálního grecismu. Myslím, že je v pořádku, když autorka v soupisu uvádí i slova původem ze semitských a jiných starých jazyků, která řečtina zprostředkovala (*amen, mamon, farizej, eben, ibis*). Méně v pořádku je však uvádění slov, která sice mají řecký základ, utvořena však byla na půdě jiných jazyků (*koláž, negramotný*), i slov, která se ve zprostředkujících jazycích významově výrazně vzdálila originálu (*box*). Je jasné, že některá slova naopak chybí, zaráží to třeba u známé staré výpůjčky *církev*, zmínit je možno třeba i *hapax legomenon*, které by mohlo doplnit nepřesvědčivě zastoupenou skupinku řeckých citátových slov. Nedůsledná je klasifikace řeckých slov novějších a umělých (již samotné jejich rozlišení je problematické) – např. *ornitologie, ortopedie, ortoepie* jsou uvedeny se značkou U, *otorinolaryngologie* je však bez příznaku stejně jako např. *anabolika, stereofonní* či *pyrotechnik*. Určitým omezením práce je i to, že autorka čerpala materiál a informace pouze ze dvou etymologických slovníků (Rejzek, Holub-Lyer), které sice uvádějí programově i slova přejatá, ale jen ta běžnější. K důkladnějšímu zpracování slov přejatých z řečtiny by bylo potřeba excerpovat i Akademický slovník cizích slov, pro starší období pak i lexikální databáze staré a střední češtiny a jiné zdroje. To však zřejmě přesahovalo možnosti této práce.

Práce je napsána kultivovaným jazykem, téměř bez formálních nedostatků. U některých pasáží se člověk neubrání dojmu, že jsou do textu vloženy poněkud neorganicky, bez souvislosti s tématem (např. definice lidové etymologie v poznámce na s. 15, odstavec o slově *robot* na s. 36), ale celkově jde o solidní práci, která splňuje podmínky na tyto práce kladené. Doporučuji ji k obhajobě a navrhuji hodnocení „velmi dobře“.

